

Helsingfors/Mariehamn 31.5.2021

Nr 31/21

Hänvisning Ålands lagtings skrivelser
10.5.2021, nr 201 och
203/2021.

Till Justitieministeriet

Ärende Utlåtande över följande av lagtinget 10.5.2021 antagna landskapslagar:

1. Landskapslag om ändring av landskapslagen om miljökonsekvensbedömning och miljöbedömning (nedan landskapslagen),
2. Landskapslag om ändring av 10 § landskapslagen om Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet.

Ålandsdelegationen avger i det följande ett gemensamt utlåtande över ovan nämnda landskapslagar.

Landskapslagarnas huvudsakliga innehåll

Landskapslagen avser en ytterligare implementering av Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/92/EU om bedömning av inverkan på miljön av vissa offentliga och privata projekt. I landskapslagen om Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet intas bestämmelser om utbyte och avsättande av ledamot eller ersättare i prövningsnämnden vid Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet.

Lagstiftningsbehörigheten

Lagstiftningsbehörigheten i fråga om landskapsregeringen och under denna lydande myndigheter och inrättningar, landskapets tjänstemän, tjänstekollektivavtal för landskapets anställda, disciplinär bestraffning av landskapets tjänstemän, arbetspensionsskydd för landskapets anställda och för förtroendevalda inom landskapsförvaltningen samt för rektorer, lärare och timlärare vid grundskolor i landskapet tillkommer landskapet enligt 18 § 1, 2 och 2a punkterna i självstyrelselagen för Åland.

Landskapslagarna berör även kommunernas förvaltning, byggnads- och planväsendet, natur- och miljövård samt vattenrätt, på vilka områden lagstiftningsbehörigheten tillkommer landskapet enligt 18 § 4, 7 och 10 punkterna i självstyrelselagen.

I landskapslagens 4 § ingår ett delegeringsstadgande enligt vilket i en landskapsförordning kan anges vilken typ av projekt som har en betydande miljöpåverkan och vilka kriterier som ska beaktas för att bedöma om ett projekt ska antas medföra en betydande miljöpåverkan. Med anledning av delegeringsbestämmelsen konstaterar Ålandsdelegationen att enligt 21 § 1 mom. i självstyrelselagen kan landskapsregeringen med stöd av ett bemyndigande i landskapslag utfärda förordningar i angelägenheter som hör till landskapets behörighet. Genom landskapslag ska dock utfärdas bestämmelser om grunderna för individens rättigheter och skyldigheter samt om frågor som enligt grundlagen eller självstyrelselagen i övrigt hör till området för lag. Denna begränsning motsvarar begränsningen i 80 § 1 mom. i grundlagen. Om delegeringen av normgivningsmakten inte uppfyller de krav som självstyrelselagen och grundlagen uppställer, står den i strid med 27 § 1 punkten i självstyrelselagen, som hänför stiftande av grundlag och avvikelser för grundlag till rikets behörighet. I så fall utgör ett delegeringsstadgande en behörighetsöverskridning. Med beaktande av den reglering som finns i landskapslagen och EU:s regelverk kan delegeringsstadgandet inte anses beröra grunderna för individens rättigheter och skyldigheter eller frågor som enligt grundlagen eller självstyrelselagen i övrigt hör till området för lag. Förordningsfullmakten uppfyller därigenom de förutsättningar för delegeringar som anges i självstyrelselagens 21 § 1 mom., som motsvarar grundlagens 80 § 1 mom.

I 10 § i landskapslagen om Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet intas bestämmelser om utbyte och avskiljande av ledamöter och ersättare i prövningsnämnden. Bestämmelser om avskiljande av ledamot och ersättare i prövningsnämnden fanns i den av lagtinget 9.9.2019 antagna landskapslagen om ändring av landskapslagen om Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet. I enlighet med Ålandsdelegationens och Högsta domstolens utlåtanden förordnade republikens president i beslut 29.11.2019 att denna bestämmelse utgjorde en behörighetsöverskridning. I utlåtandet 11.11.2019 konstaterade Högsta domstolen att landskapsregeringens rätt att skilja en ledamot eller ersättare i prövningsnämnden visserligen begränsas av allmänna förvaltningsrättsliga rättsprinciper, men enligt 21 § 2 mom. grundlagen ska garantier för en god förvaltning dock tryggas genom lag. Domstolen ansåg att i lagstiftningen bör finnas kriterier eller förutsättningar för när beslut om skiljandet från uppgiften kan fattas. Eftersom sådana saknades utgjorde bestämmelsen en behörighetsöverskridning. Ålandsdelegationen konstaterar att enligt 10 § i den antagna landskapslagen får landskapsregeringen skilja en ledamot eller ersättare från sitt uppdrag endast om: 1) ledamoten eller ersättaren inte längre förmår fullgöra sitt uppdrag på behörigt sätt, eller 2)

ledamoten eller ersättaren fortgående eller på ett väsentligt sätt bryter mot sin tjänsteplikt eller försummar den fortgående eller på ett väsentligt sätt. Enligt Ålandsdelegationens uppfattning är dessa bestämmelser förenliga med grundlagen.

Ålandsdelegationens utlåtande

Ålandsdelegationen finner att landskapslagarna faller inom landskapets lagstiftningsbehörighet.

Närvarande Ordföranden Lindbäck, ledamöterna Erlandsson, Lampi, Pellonpää och Suviranta.

På Ålandsdelegationens vägnar:

Peter Lindbäck
ordförande

Rainer Åkerblom
sekreterare